

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Projekty Komunitní prevence kriminality

Martina Palečková Tauberová, Michal Kandler,
Matouš Knapp

Agentura pro sociální začleňování MMR ČR

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027

Komunitní prevence kriminality

= projekt prevence kriminality navazuje na strategický cíl D:

„Česká republika uplatňuje komplexní a koordinovaný přístup k řešení kriminality v rizikových lokalitách založený na partnerské spolupráci odpovědných subjektů a zástupců/obyvatel lokalit, přičemž se zaměřuje nejen na projevy, ale i příčiny problémů. Zohledňuje přitom specifické potřeby a problémy menšinových skupin žijících v těchto lokalitách“

Co je Komunitní prevence kriminality (KPK)?

- Strategie zaměřená na snižování kriminality a zvyšování bezpečnosti (a pocitu bezpečí) prostřednictvím aktivní účasti členů komunity.
- Preventivní charakter, nehasí požáry.
- Vhodné k navázání na účinně realizovanou krizovou intervenci, kde obce chtějí udržet nastalý klidový status quo.

Komunitní prevence kriminality

- Přístup k bezpečnosti, který staví na aktivním zapojení **obyvatel obce/komunity, obce, policie, sociálních služeb, škol, neziskových organizací** i dalších místních aktérů.
- Její základní myšlenkou je, že **lidé v místě nejlépe znají problémy v prostředí, v němž žijí** – a právě oni by měli být součástí jejich řešení.
- Nejde o jednorázovou aktivitu, ale o **dlouhodobý proces budování bezpečné, zdravé a soudržné komunity**, která si sama pomáhá snižovat riziko kriminality a sociálního vyloučení.

Jak se dělá Komunitní prevence kriminality (KPK)?

- Mapování potřeb
- Navazování spolupráce a komunikace
- Spoluvytváření priorit a opatření
- Participace na rozhodování a realizaci aktivit
- Společné vyhodnocení aktivit a zvolené strategie
- Rozvoj kompetencí a spoluzodpovědnosti za to, kde žiji

Top-down přístup
(formalizovaný/institucionální přístup –
organizovaný „shora“):

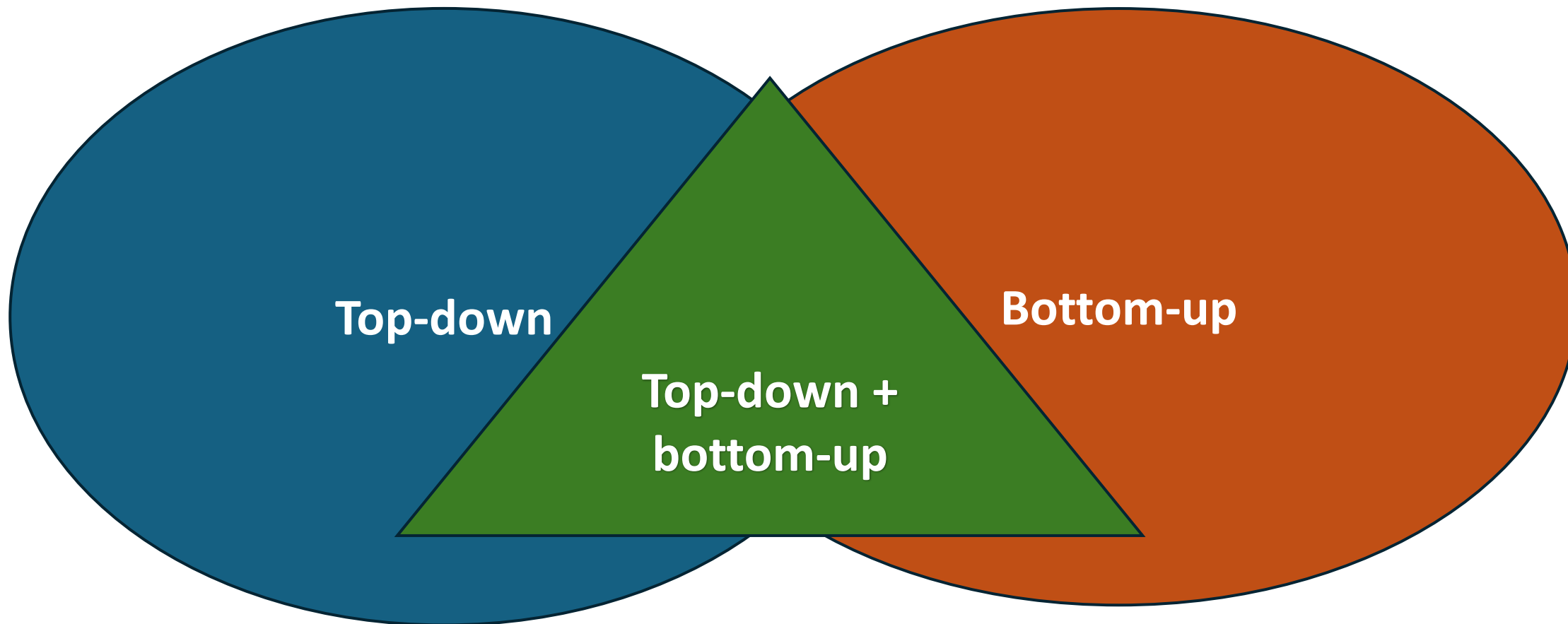
Community-oriented policing
("komunitně orientovaná
policie" alias COP)

Otevřená radnice

Bottom-up přístup
(organický/občanský – organizovaný
„zdola“):

Komunitní práce pomáhající
zapojovat komunity ohrožené
sociálním vyloučením

**Komunitní rozvoj zaměřený
na zdroje (ABCD)**, který
umožňuje maximální zapojení
veřejnosti v nejširším slova
smyslu

Top-down přístupy

Otevřená radnice

- Zapojení obyvatel do řešení místních problémů jako klíčový předpoklad kvalitního života v sousedství.
- Cesta k řešení: dobře nastavená komunikace samosprávy s veřejností a rozvoj participace.
- Nástroje:
 - veřejná setkání,
 - průběžné zapojování veřejnosti (např. tvorba komunitního plánu),
 - další partipativní metody (kulatý stůl, world café atd.).

Community-oriented policing (COP)

- Aktivní spolupráce policie s veřejností (komunitou), místními nevládními organizacemi, samosprávou, obecní policií a dalšími nástroji prevence kriminality (asistenti/ky prevence kriminality, domovník/ice preventista/ka aj.).
- Místní potřeby a názory klíčové pro formování policejních taktik a strategií.
- Policisté jsou přítomni v komunitě
- 6 pilířů: budování důvěry a sebedůvěry, odpovědnost, sdílení informací a komunikace, řešení místních potřeb, spolupráce a prevence kriminality.

Bottom-up přístupy

Komunitní práce

- Metoda sociální práce, jejímž objektem je komunita:
 - sdílené území, sdílené zájmy/potřeby, problémy.
- Aktivizace komunity (vzbuzení chuti a odvahy se tématy zabývat) > participace na řešení (veřejná setkání, komunitní akce, zastupování komunikaci na obci atd.) > zplnomocnění (komunita získá moc a sílu řešit určité téma z vlastních zdrojů).
- Komunitní práce v ČR zaměřená na sousedství zatížená sociálním vyloučením.
- Komunitní prevence jen jednou z oblastí zájmu komunitní práce.

Přístup ABCD

- *Asset-based community development* – komunitní rozvoj založený na silných stránkách komunity.
- Zaměření na potenciál místo slabých stránek a problémů.
- 3 osobní zdroje každého člena komunity: talenty, dovednosti, zápal/nadšení.
- 5 základních zdrojů komunity: jedinci; spolky, kluby, asociace; instituce; místa; komunikační sítě.
- ABCD jako proces vedený komunitou k uskutečnění žádoucích změn.

Přínosy komunitní prevence kriminality

- **Respekt:** Zohlednění potřeb a názorů všech členů komunity.
- **Zmocňování komunity:** Posílení kompetencí komunity pro řešení vlastních problémů.
- **Participace:** Aktivní zapojení občanů do preventivních opatření.
- **Spolupráce a komunikace:** Pravidelná komunikace mezi komunitou, institucemi a dalšími aktéry (např. policie, nevládní organizace).

Přínos pro komunitu

- **Zvýšení pocitu bezpečí** v místě, kde žijí.
- **Získání prostoru pro vyjádření svých potřeb a zkušeností**, lidé mají možnost mluvit o tom, co je trápí, jejich hlas je slyšet.
- **Možnost se aktivně podílet na řešení problémů**, nejen čekat, že to za nás někdo vyřeší.
- **Budování sousedských vztahů a posilování důvěry mezi lidmi**, prevence začíná tam, kde si lidé věří a pomáhají si, kde se znají.
- **Převzetí spoluzodpovědnosti za to, jak se v místě žije**, být součástí změny, nejen pozorovatel.

Přínos pro obec

- **Získání podrobného vhledu** do situace v konkrétní lokalitě, v níž lidé žijí.
- **Navrhování opatření, která odpovídají skutečným potřebám** a mají tedy větší šanci na úspěch.
- **Zlepšování spolupráce mezi jednotlivými aktéry v obci**, sdílení problémů, potřeb a jejich řešení, znalost situace a vzájemná komunikace zvyšuje důvěru i ochotu ke spolupráci všech zúčastněných.
- **Předcházení eskalaci problémů**, dříve než přerostou v závažnější konflikty nebo trestnou činnost.
- **Budování důvěry veřejnosti** vůči institucím i sobě navzájem.
- **Podpoření dlouhodobé a udržitelné změny**, nikoliv jen jednorázové řešení bez trvalejšího efektu.

Přínosy komunitní prevence kriminality

Přínosy dle aktérů zapojených v projektech komunitní prevence v ČR (ASZ, 2023):

- Snižování napětí ve společnosti.
- Posilování sounáležitosti.
- Řešení skutečných potřeb definovaných komunitou.
- Posílení vazeb mezi neziskovými organizacemi, místními institucemi, komunitou a samosprávou.
- Posilování důvěry v instituce.

Co říkají výzkumy:

- Čím vyšší je sociální koheze a neformální sociální kontrola uvnitř komunity, tím nižší je kriminalita v dané lokalitě (komunita má větší schopnost zabránit přestupkům a vandalismu) (Holas a kol., 2016).
- Silné vazby mezi členy komunity a aktivní zapojení do komunitních aktivit snižují pocit ohrožení a zvyšují celkovou odolnost komunity vůči kriminalitě (Hearhart, 2022; Lee a kol., 2020; Uchida a kol. 2013).
- Vyšší míra sociálního kapitálu obětí kriminality snižuje její psychické dopady (Kruger a kol., 2007).

Rizika komunitní prevence kriminality pro obec

Rizika/bariéry:

1. Komunitní prevence kriminality jako **delegování odpovědnosti** institucí na občany (ALE politika prevence kriminality je stále odpovědností obce!).
2. Nesoulad mezi potřebami komunity a institucemi, vzájemná nedůvěra.
3. Problémy zapojit komunity z důvodů jejich nedostatečné aktivizace.
4. Časová náročnost procesů komunitní prevence a pomalé výsledky (dopady komunitních přístupů se vždy naplno projevují až po více letech).
5. Neexistence motivované komunity (zatím se s komunitou cíleně nepracovalo).*

Řešení:

1. Komunitní prevence nikoli náhradou, ale integrální součástí politiky prevence kriminality.
2. Aktivní komunikace, veřejná setkání, rozvoj společných akcí, neformální setkávání.
3. Podpora komunitní práce a obecně přístupů bottom-up.
4. Klást si realistické cíle, zaměřovat se na drobné změny, být trpěliví, vytrvalí a těšit se z dílčích úspěchů.
5. Nejedná se o riziko, ale o běžný výchozí stav, kdy se doposud jedná pouze o sousedské vztahy (nejen SVL), nikoli o komunity (participující komunita / společenství celé obce je až cílem komunitních projektů).**

Pilotní projekt Komunitní prevence kriminality

Projekt OPK MV ČR ve spolupráci s OSZ (ASZ) MMR ČR - Jablonec nad Nisou a Jihlava

Co MV obcím nabízí:

- **Projekt je financován ze 100% způsobilých nákladů** (neumožňuje hrazení pracovních pozic z poskytnuté dotace – pouze pozici **konzultanta (koordinátora komunitní prevence kriminality)** na DPČ nebo fakturu.
- **3letý projekt – financování garantováno, rozpočet uvolňován postupně.**
- **Dvě fáze:**

První rok – příprava komunitní prevence kriminality, mapování, analýza, zapojení a aktivace komunity, počáteční diskuze, tvorba konkrétních aktivit plánovaných do dalšího realizačního období a závěrečná konference na půdě MV, ke sdílení zkušeností z praxe

Následující 2 roky – realizace aktivit stanovených v prvním roce

Co MV po obcích požaduje:

- Obce musí mít pověřeného pracovníka za koordinaci KPK a participativních přístupů – v přímém kontaktu s komunitou, zprostředkovatel komunikace a spolupráce mezi obcí, institucemi, NNO a komunitou.
- Je vyžadováno souhlasné stanovisko Policie ČR, která se zavazuje ke spolupráci s obcí.
- Projekty musí spolupracovat s externím evaluátorem pro jednotnou evaluaci efektivity, přičemž evaluaci plně hradí a zajišťuje MV ČR.
- Obec se zavazuje k účasti na závěrečné konferenci zaměřené na sdílení zkušeností.

Projekt klade důraz na **udržitelnost** (podstatné, aby neskončilo spolu s ukončením financování) a **aktivní zapojení komunity**, s důrazem na to, aby aktivity vycházely z reálných potřeb komunity.

Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni 2025 – v prosinci 2024 zveřejněny na stránkách OPK MV ČR-
<https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/dotacni-programy/>

- Termín pro podání žádostí do 14.2.2025
- V současné době ve fázi schvalování

Dokumenty

Leták komunitní prevence kriminality, 2024

<https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/letak-kpk/>

Stručný manuál komunitní prevence kriminality, 2024

<https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/manual-kpk/>

Děkujeme za pozornost!